

LUND UNIVERSITY

Wenn nun die Deutschen kein Wein habt, so crevire te som fluker

Kodväxling i 45 dramer 1700-2000

Skärlund, Sanna

Published in:

Studier i svensk språkhistoria 16

2023

Document Version:

Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Skärlund, S. (2023). Wenn nun die Deutschen kein Wein habt, so crevire te som fluker: Kodväxling i 45 dramer 1700-2000. I L.-O. Delsing, & B.-A. Wendt (Red.), *Studier i svensk språkhistoria 16: Främmande inflytande på svenska språket* (s. 171-180). (Lundastudier i nordisk språkvetsenskap. Serie A; Vol. 85). Lunds universitet, Humanistiska och teologiska fakulteterna.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Wenn nun die Deutschen kein Wein habt, so crevire te som fluker

Kodväxling i 45 dramer 1700–2000

Sanna Skärlund

1 Inledning

Kodväxling innebär att talare skiftar mellan två eller flera språk under samma samtal, vilket är ett fenomen som främst har studerats i autentiska dialoger (Gardner-Chloros & Weston 2015:183).¹ Så länge vi begränsar företeelsen till talade samtal är det förstås svårt att ta reda på hur talare har kodväxlat historiskt. Om vi däremot ser samtalsliknande texter som tänkbara kodväxlingskontexter blir möjligheterna att komma åt relevant material från längre tillbaka i tiden större. Jag har undersökt kodväxling i just ett sådant samtalsliknande material, nämligen replikväxlingar i korpusen *Svensk dramadialog* innehållande 45 dramer från perioden 1700–2000 och skapad vid Uppsala universitet.

Syftet med artikeln är att visa vilka inslag av kodväxling som förekommer i dramadialogerna. Några mer preciserade frågor som jag försöker besvara är: Vilka språk växlas det till i dramerna? Kommenteras språkvalet och i så fall hur? Vilken grad av språklig förståelse krävs av den tänkta dramapubliken? Och vilken funktion fyller kodväxlingarna?

Dramadialoger är naturligtvis inte jämförbara med autentiska samtal (se Strohwollin 2008 för en diskussion); däremot gör dessa dialoger det möjligt att se hur pjäsförfattare under den 300 år långa perioden har iscensatt talares språkbyten.

2 Kodväxling, lånord och transspråkande

Det har visat sig svårt att komma överens om heltäckande definitioner som skiljer kodväxling och lånord åt (se t.ex. Sharp 2001:9 ff., Blomqvist 2017:26 ff. och Mäkilähde 2019:57 ff. för en rad föreslagna kriterier). Enligt Park (2013:296) är det dock en allmän uppfattning att ”äkta kodväxling” utgörs av ”längre sekvenser än enstaka ord från det andra språket, t.ex. fraser och satser”, medan enstaka ord istället ses som ”prototypiska lån”.

¹ Jag vill rikta ett varmt tack till den anonyma granskare som gav många kloka synpunkter på en tidigare version av artikeln.

De senaste åren har termen kodväxling, särskilt inom didaktisk forskning, kommit att ersättas av *translanguaging*, ibland översatt till *transspråkande*. Med denna term önskar man signalera att språk inte ska ses som separata system som talarna växlar mellan, utan istället ”beskriva flerspråkigas dynamiska användning av hela sin språkrepertoar i ett sömlöst flöde” (Torpsten m.fl. 2016:33). I den här artikeln kommer jag emellertid att använda mig av den äldre termen kodväxling, vilket inte ska tolkas som ett ställningstagande av något slag.

3 Kodväxlingars funktion

Anledningarna till att en talare byter språk under ett samtal kan förstås vara många. Tidiga beskrivningar av vilka funktioner kodväxling kan fylla gavs av Gumpertz (1982:75 ff.) och Appel och Muysken (1987:118 ff.), som bland annat konstaterade att ett språkbyte kan ske för att citera någon som talar ett annat språk, inkludera eller utesluta olika samtalsdeltagare eller förstärka eller kommentera ett budskap. Andra funktioner som har identifierats för kodväxling är t.ex. att uttrycka känslor, skämta eller bevara ansiktet i en potentiellt ansiktshotande situation (Svensson 2018:130 f.). Børestam och Huss (2001:79 f.) förklarar också att en enskild växling ofta fyller mer än ett enda syfte, eftersom språk används för såväl sociala som kommunikativa och kognitiva funktioner samtidigt. Deras påpekande gäller kanske i särskilt hög grad för dramadialoger, eftersom kodväxlingar i dessa kan förstås på flera plan: både som samtal mellan rollfigurer och som en föreställning för en betraktande publik.

Gardner-Chloros och Weston (2015:187) betonar att kodväxling i skönlitteratur kan användas på sätt som går utöver att efterlikna verkliga samtal. En författare kan genom kodväxling låta olika karaktärer tala olika språk, markera olika delar av texten, visa fram ett blandspråkande som är typiskt för en språkgemenskap, skapa komiska effekter och inkludera olika stilar eller allusioner i texten (Gardner-Chloros & Weston 2015:186). Mäkilähde (2019:342ff), som analyserat kodväxling i flerspråkiga dramer från 1600-talet, identifierar ett flertal funktioner som språkbyten kan fylla, bl.a. att roa publiken, visa upp talarens språkkunskaper och strukturera framställningen genom att betona olika nivåer i texten. Ifråga om det sistnämnda beskriver Mäkilähde (2019:345) hur ”a change in language makes a change in something else more salient, including its presence and/or its borders”. På liknande sätt förklarar Flyman Mattsson (2017:102) att kodväxling kan användas för att lyfta fram någonting viktigt i ett samtal, eftersom budskapet blir tydligare genom den språkliga kontrasten. Ett textstrukturerande och framhävande syfte syns också i Mäkilähdes (2019:345) beskrivning av kodväxlingars stilistiska funktion: de används ibland för att skapa parallellismer och poetiska effekter i dramerna.

4 Tidigare forskning om kodväxling i dramer

Här finns endast utrymme att kort beskriva ett par studier som specifikt behandlar språkblandning i svenska dramer. En översikt över forskning om kodväxling i

historiska källor mer generellt ges av Blomqvist (2017), som också är ett exempel på en sådan studie. Gardner-Chloros och Weston (2015) presenterar forskning om kodväxling i litterära verk och konstaterar att forskare tidigare bortsett från ämnet, men att intresset ökat på senare år.

Edlund (1996) har analyserat invektiv i dramer från 1600-talet och konstaterar att det i flera av dessa sker växlingar mellan olika språk. Enligt honom används inslag på andra språk framförallt för att roa publiken, men också för att signalera sociala skillnader mellan olika rollfigurer.

Börestam (2003) har jämfört såväl kodväxling som lånord i två av dramerna i *Svensk dramadiolog*. I dramat *Några mil ifrån Stockholm* (1787) finner Börestam (2003:113) ”en återgivning av en sedan länge försvunnen tvåspråkig miljö”, där franska var umgängesspråk inom aristokratin. Hon påpekar också att en av rollfigurerna använder franska och svenska omväxlande i sina repliker på ett sätt som kräver att båda språken behärskas av såväl andra rollfigurer som publik (Börestam 2003:138). På samma sätt menar Widmark (1969:51) att författaren till dramat *Swenska Sprätthöken* (1737), som också ingår i korpusen, tar för givet att publiken kan franska, eftersom många komiska inslag i dramat förutsätter det.

Vidare beskriver Börestam (2003:143) inslagen av tysk-svenskt blandspråk i *Några mil ifrån Stockholm*, och förklarar att de tyska inslagen sällan bör innebära några begriplighetsproblem för publiken. Dels är många ord desamma på svenska, dels är de mest betydelsebärande orden svenska. Inte heller de engelska inslagen i det betydligt senare dramat *Borgaren och Marx* (1970) bör kräva tvåspråkighet av publiken, enligt Börestam (2003:140f), eftersom dramat enbart innehåller några fasta formelartade uttryck på engelska.

5 Metod och material

Materialet för undersökningen utgörs av korpusen *Svensk dramadiolog*, sammanställd vid Uppsala universitet (se Melander Marttala & Strömquist 2001). Korpusen innehåller 45 dramer, daterade 1730–1997 och fördelade på 6 olika tidsperioder. En översikt över korpusens innehåll presenteras i tabell 1.

Tabell 1. Korpusen *Svensk dramadiolog* (Melander Marttala & Strömquist 2001).

Tidsperiod	Antal dramer	Antal ord
1725–1750	5	110 380
1775–1800	5	63 630
1825–1850	5	96 350
1875–1900	10	170 710
1925–1950	10	201 580
1975–2000	10	162 490
<i>Totalt</i>	<i>45</i>	<i>805 140</i>

I ett första steg valdes 3 dramer från varje tidsperiod ut för närläsning (sammanlagt 18 verk), varvid alla påträffade inslag av kodväxling i dramerna noterades. Vidare analyserades alla de 45 dramerna i korpusen mer översiktligt med hjälp av stavningskontrollen i Word, genom att jag lät programmet markera stavning som avviker från nutida svensk stavning med röd understrykning. Denna funktion gjorde det möjligt att skumma (eller snarare scrolla) igenom dramerna i jakt på kodväxlingssekvenser. Även om det i de äldre dramerna finns många exempel på avvikande stavning också för svenska ord var detta betydligt mer tidseffektivt än att läsa igenom alla 45 dramer.

Slutligen jämfördes resultatet av närläsningen med resultatet av den mer översiktliga genomgången, för att den sistnämnda metoden skulle kunna utvärderas. Det visade sig då att jag hade förbiset några exempel på kodväxling vid min genomläsning vilka istället hade fångats upp med stavningskontrollen. Däremot fann jag inga exempel på det motsatta, dvs. att jag hade bortsett från förekomster av kodväxling vid stavningskontrollen som jag upptäckte vid genomläsningen. Min bedömning är att jag med metoden faktiskt kunnat finna majoriteten av alla exempel på kodväxling i materialet.

I analysen inkluderades endast språkblandning i repliker, inte i scenanvisningar. Jag inkluderade inte heller egennamn och sångtitlar. För att vidare avgöra vad som skulle anses utgöra belägg på kodväxling (snarare än lånord) användes tre kriterier som utarbetades under excerperingen. Dessa utgick dels från att kodväxling ofta anses utgöras av längre sekvenser än enstaka ord, dels från uttryckets etableringsgrad i svenska språket.

För det första krävdes minst två olika grafiska ord i följd på ett annat språk än svenska för att en replik skulle anses innehålla kodväxling (jfr Börestam 2003, som använder detta kriterium för att skilja kodväxling och lånord åt).

För det andra skulle också en svensk översättning av orden motsvara mer än ett etablerat ord på svenska, i linje med föregående kriterium om kodväxling som företrädesvis längre sekvenser. Detta innebar att uttryck som *hot dogs* ('varmkorvar'), *enfant prodigue* ('underbarn') och *caput familiae* ('familjeöverhuvud') inte räknades in i studien.

För det tredje skulle uttrycket inte vara eller ha varit väletablerat i svenska språket (jfr diskussionen om citatord och lånade flerordsuttryck i Wendt 2020). Detta kontrollerades mot sidan www.svenska.se: om uttrycket fanns med som uppslagsord i någon av de tre ordböckerna SAOL, SO eller SAOB ansågs det vara etablerat. Därmed exkluderades t.ex. *status quo*, *à quatre mains*, *grande dame*, *pro primo*, *ad notam*, *tableau vivant* och *nota bene*. Om uttrycket inte fanns med som ett eget uppslagsord gjordes en fritextsökning på SAOB:s egen hemsida. Uttryck som fanns under "anmärkning" vid något uppslagsord i SAOB räknades då som etablerade i svenskan och exkluderades. Detta innebar till exempel att *à la bonne heure* inte räknades med eftersom det i SAOB (1919) under ordet *bong* står "Anm. Det fr. bon förekommer äfv. i åtskilliga utan försvenskning till skrifsätt l. uttal nyttjade uttr., ss. *à la bonne heure*".

6 Resultat

Alla exempel på kodväxling analyserades med utgångspunkt i de fyra forskningsfrågor som nämns i artikelns inledning. I följande avsnitt redovisas resultatet uppdelat efter dessa fyra frågor.

6.1 Språk i kodväxlingarna

I 16 av de 45 dramerna i korpusen *Svensk dramadialog* har jag inte kunnat finna exempel på kodväxling alls med de metoder och definitioner som beskrivits ovan. I resterande 29 dramer har jag funnit 1–59 repliker med andra språk än svenska per drama. En sådan replik kan innehålla flera växlingar mellan olika språk.

Flest repliker med kodväxling har jag funnit i *Några mil ifrån Stockholm* (1787), där många yttranden innehåller en blandning av svenska och (delvis påhittad) tyska. Även i ett annat drama från samma tid (*Sterbhus-Kammereraren Mulpus*, 1776) finns en passage med repliker på (delvis påhittad) tysk-svenska. I båda dessa dramer uttalas replikerna på tyska av svenska rollfigurer som låtsas vara tyskar. Se exemplet i (1), där underofficeren Toujours försöker föreställa en tysk militär:

- (1) TOUJOURS: [...] Hören sie – jak wille man ha ein Pataillon i Ester und ein ander i Wäster – – – Mitt den eine soll ich nach den Rheinstremme marchiren, und alle die weingarten verstere – – Wenn nun die Deutschen kein Wein habt, so crevire te som fluker. Hip, courage nach Holland – – – qui m'aime, me fuit, sagt den Fransos [...]. (*Sterbhus-Kammereraren Mulpus*, 1776)

I citatet finns inslag av såväl tyska som franska. I tabell 2 presenteras antal funna repliker med kodväxling i materialet, liksom de språk som förekommer i dessa.

Tabell 2. Antal repliker med kodväxling i korpusen (feta siffror markerar högsta antalet under respektive period).

Språk	1725– 1750	1775– 1800	1825– 1850	1875– 1900	1925– 1950	1975– 2000	Totalt
Franska	44	26	9	5	3	1	88
Tyska	2	53²	1		1	1	58
Engelska				1	15	25	41
Latin	1	2	5	4	1	1	14
Italienska		10				2	12
Jiddisch						2	2
Flera språk		2 ³					2
<i>Totalt</i>	<i>47</i>	<i>93</i>	<i>15</i>	<i>10</i>	<i>20</i>	<i>32</i>	<i>217</i>

² Alla dessa utgörs av repliker innehållande (halvt påhittad) tyska blandad med svenska.

³ En replik innehåller både franska och tyska (se (1)), en annan både italienska och tyska.

Som framgår av tabell 2 är det särskilt under 1700-talet det förekommer kodväxling i materialet. Franska är det vanligaste språket under den första perioden, därefter tyska. Under 1800-talet finns få kodväxlingar, oftast med franska, medan engelska dominerar under 1900-talet. Detta stämmer förstås också väl in på vad man kan förvänta sig.

6.2 Hur språkvalet kommenteras

I *Swenska sprätthöken* (1737) är valet mellan franska och svenska ett genomgående tema. Ämnet aktualiseras redan i början av första akten (inslag på andra språk än svenska är här och i det följande kursiverade):

- (2) GREFWE HURTIG: *Je vous demande pardon, mon Cousin, je ne vous ai pas vu.*
BARON STADIG: Tala Svenska Grefwe Hurtig.
GREFWE HURTIG: Jag hoppas min Cousin har intet redan glömt sin Fransyska som han lärde i Paris.
BARON STADIG: I wet Cousin at jag war alt för kort tid i Paris at kunna lära något där, dessutan hade jag lärt så mycket af Fransyskan och af andra främmande Språk, som jag behöfde förr än jag reste ut, men jag brukar dem alla som min kappä endast i nödfall, mitt Moders-mål har altid förträdet hos mig. (*Swenska Sprätthöken*, 1737)

I ett betydligt senare drama kommenteras också språkvalet. I likhet med hur franska under 1700-talet förknippades med de högre stånden beskrivs här engelskt tal som ”överklassfasoner”:

- (3) FÅNGVAKTAREN ser upp från sin bok: [...] Det tillkommer fången att visa ånger över sitt brott och vilja att sona detsamma.
MAUD: *Oh, he is a bore that old man! Can't we get rid of him!*
FÅNGVAKTAREN: Jag får be frun att hålla sig till svenskan, som jag förstår. Här passar inte några överklassfasoner. (*Ett brott*, 1933)

Kodväxlingen till engelska blir här ett sätt att utesluta fångvaktaren från samtalet och kunna tala utan att denna person förstår vad som sägs.

I övriga dramer är det ovanligt att språkvalet kommenteras alls, förutom i de fall ett uttalande på ett annat språk ges en svensk översättning, som i (4):

- (4) TROSELIUS: Men man kommer ändå inte långt med dem, så framman inte därjämte har penningar. *Pecunia est nervus rerum*, säger en viss stor Philosoph. Det betyder i riktig öfversättning: Penningen utgör styrkan i sakerna. (*Fabriksflickan*, 1796)

Sammanlagt har jag funnit ett tiotal passager där en svensk översättning eller förklaring ges i anslutning till någonting som sägs på ett annat språk.

6.3 Grad av språklig förståelse krävd av dramapubliken

Som framgår av föregående avsnitt ges sällan någon svensk översättning till uttalanden på andra språk i dramerna. Under början av 1700-talet förefaller det också förväntas att publiken behärskar franska; det är i princip nödvändigt för att förstå intrigen, vilket Widmark (1969) tidigare noterat ifråga om *Swenska Sprätthöken* från denna period. Eventuellt gäller samma sak också under slutet av samma århundrade; detta är i alla fall den slutsats Börestam (2003) dragit om franskan i ett av dramerna från denna tid. Den låtsastyska som återfinns i två dramer visar kanske också att publiken förväntades förstå tyska. Eftersom tyskan är uppblandad med svenska är dramat dock sannolikt möjligt att följa med i även utan sådana kunskaper (vilket Börestam också konstaterar). Exempelen på italienska under denna period förklaras oftast inte, men är inte heller bärande för intrigen utan mest till för att skapa en komisk och underklassig rollfigur, så om åhöraren inte förstår dem spelar det knappast någon roll.

I dramerna från 1900-talet förväntas publiken möjligen förstå engelska i viss mån. De flesta formuleringar på detta språk är emellertid, precis som Börestam (2003) tidigare noterat ifråga om en av pjäserna, korta och formelartade. Det är enbart i ett drama som det antagligen kan vara svårt att hänga med fullt ut för den som inte förstår engelska (se (3) ovan för ett exempel från detta drama). Italienska och jiddisch behöver publiken knappast begripa för att förstå handlingen, och inte heller de få exemplen på tyska. Inslag på latin fungerar genomgående i alla dramer främst som ett sätt att förmedla att vissa rollfigurer har en beläst identitet (jfr (4) ovan och (8) nedan): om innehållet i det som sägs inte går fram är det knappast något problem.

6.4 Kodväxlingarnas funktion

Kodväxlingarnas funktion kan analyseras från flera olika perspektiv i dramerna. Dels kan sådana växlingar tolkas som samtal mellan olika (fiktiva) personer, dels kan de studeras i relation till publiken.⁴

Sedda som samtal mellan olika rollfigurer återfinns många av de kodväxlingsfunktioner som tagits upp i tidigare forskning. Ett språkbyte kan t.ex. ske för att återge vad någon annan sagt på ett annat språk (se (4) ovan) eller för att utsluta personer ur samtalet (som i (3)). Kodväxling i form av interjektioner för att förstärka ett budskap och uttrycka känslor är särskilt vanliga i materialet:

- (5) GOLDFRESSER: *Ach! Behüt uns! 15000 Daler på 3000 Lod Silfwer är 5 Dalr lodet. Skulle man så handla, så gingo man snart ifrån både Hus och Gård. (Den Lyckelige Banqueroutieren, 1753)*
- (6) MRS LEEDS: *Omöjligt! Perfectly impossible! (Ett brott, 1933)*

⁴ Dessutom kan kodväxlingarna analyseras i förhållande till författaren. Användandet av flera olika språk i dramat kan t.ex. vara ett sätt för författaren att visa fram en identitet som bildad eller språkkunnig.

Det händer också att någonting sägs på ett annat språk för att ta udden av en tillsägelse (och därmed hjälpa den tilltalade att bevara ansiktet) eller uttrycka ironi, vilket är två funktioner som inte alltid enkelt låter sig separeras. I (7) tolkar jag det som att växlingen till franska främst fyller den förstnämnda funktionen:

- (7) FRU VON HAGEN: Våra gäster börja redan samlas; men hvad ser jag, ännu denna *mine à la Cendrillon*; jag får säga er, att martyrerna kommit alldeles ur modet, och att se olycklig ut, kläder er dessutom på intet vis. (*Tidens Strid eller Det Bästa Kapitalet*, 1850)

Kodväxlingar till latin är, som tidigare påpekats, särskilt vanliga för att visa att talaren är beläst, som i följande exempel:

- (8) MAGISTER SOMMERDAL (ensam stående midt på theatern): [...] Man säger att det är i dag det blir en fäst här på gården, att man skall föra opp ett spektakel; det lägger jag mig inte i. Jag föraktar *histrionum levis ars*, det vill säga pickelhäringars lätta konst; sådant där kan roa barn, men inte en verklig *artium liberalium Magister*, som är den lärdaste i hela huset, ja, i hela socknen. (*Pröfningen*, 1842)

Sådana exempel på hur kodväxling åskådliggör talarens identitet kan förstås också tolkas från publikens perspektiv: de latinska inslagen signalerar till publiken vilken typ av rollfigur det rör sig om. På liknande sätt fungerar de franska uttryck som används av s.k. sprätthöksfigurer (jfr Karlsson 2007); en sådan rollfigur finns förutom i *Swenska Sprätthöken* (1737) också i *Den Afwundsjuke* (1738).

Särskilt ofta används kodväxling i dramerna för att roa publiken eller skapa en känsla av absurditet (jfr Edlund 1996, Mäkilähde 2019:342). Se (9):

- (9) BARBRO: *Don't move. Hands up.* Du är på avveckling. Du är på urspårning.
LILLEMOR: *Fuck you. Shut up.* Jag är på bröllopsresa. I sjömannens trädgård. (*Idlaflickorna*, 1993)

En annan funktion som kodväxlingarna tycks fylla i relation till publiken är att strukturera den talade texten. I flera dramer återkommer samma fraser på ett annat språk genom dramat; dessa kan därmed tänkas skapa en känsla av röd tråd för publiken. Ett exempel är hur en av rollfigurerna i *I Lodjurets timma* (1988) sjunger samma sång på engelska både i inledningen och i avslutningen av dramat, vilket knyter ihop dessa delar. Eftersom ord på ett annat språk blir särskilt framhävda blir sådana upprepningar antagligen tydligare textstrukturerande än om de hade varit på svenska (jfr Flyman Mattsson 2017:102; Mäkilähde 2019:345).

Just att kodväxlingsinslag utgörs av sånger på engelska är ganska vanligt under slutet av 1900-talet: av 25 repliker med engelska från denna period framgår det i 9 fall att det är delar av sånger det rör sig om. Under övriga perioder förekommer endast sporadiska exempel på sånger på andra språk.

7 Sammanfattning

Av de 45 dramer jag har analyserat har jag i 29 funnit repliker med inslag på andra språk än svenska som utgör mer än något enstaka ord. Sådana repliker förekommer särskilt ofta i de äldsta dramerna från 1700-talet, där franska och tyska används. Under 1800-talet finns endast ett fåtal exempel, medan 1900-talets dramer innehåller fler fall, då oftast på engelska.

Att språkvalet kommenteras är ovanligt, undantaget dramat *Svenska Sprätthöken* (1737), i vilket valet av franska eller svenska som umgängesspråk är ett centralt tema.

I dramerna från 1700-talet skulle det sannolikt vara svårt för en publik som inte behärskar franska att förstå intrigen. På så sätt kan såväl den miljö som iscensätts av rollfigurerna som den kontext dramerna spelas upp i ses som tvåspråkig (jfr Börestam 2003). I dramerna från 1800-talet och 1900-talet krävs inte samma språkkunskaper av publiken.

Många av de olika funktioner som kodväxling anses ha i vanliga samtal förekommer också i dramerna, t.ex. att återge vad någon sagt på ett annat språk, utsluta deltagare eller förstärka ett budskap. I dramerna används emellertid också kodväxling för syften som har med dramerna som litterärt uttryck och relationen till publiken att göra, t.ex. att åskådliggöra vilka rollfigurer som är belasta, skapa komik för åskådarna eller strukturera och skapa sammanhang i den talade texten.

Litteratur

- Appel, René & Pieter Muysken (1987): *Language contact and bilingualism*. London: Edward Arnold.
- Blomqvist, Carl Oliver (2017): *Flerspråkighet eller språkförbistring? Finska segment i svenska medeltidsbrev 1350–1526*. Diss. Uppsala: Uppsala universitet.
- Börestam, Ulla (2003): Från *Plait il?* till *Cheer up!* Spår av språkkontakt i dramatisk belysning. I: S. Strömquist (red.), *Svenska på scen. Språk och språkanvändning i svensk dramatekt från tre sekler*. Uppsala: Hallgren & Fallgren. S. 110–151.
- Börestam, Ulla & Leena Huss (2001): *Språkliga möten. Tvåspråkighet och kontaktlingvistik*. Lund: Studentlitteratur.
- Edlund, Lars-Erik (1996): *Kudh förbanne tigh tu Horakaxa*. Lite om vardagsspråk och språkblandning i några 1600-talstexter. I: L. Moberg & M. Westman (red.), *Svenskan i tusen år. Glimtar ur svenska språkets utveckling*. Stockholm: Norstedt. S. 70–87.
- Flyman Mattsson, Anna (2017): *Svenska som andraspråk på språkvetenskaplig grund*. Lund: Studentlitteratur.
- Gardner-Chloros, Penelope & Daniel Weston (2015): Code-switching and multilingualism in literature. *Language and Literature* 24(3). S. 182–193.
- Gumperz, John Joseph (1982): *Discourse strategies*. Cambridge: Cambridge Univ. Press.
- Karlsson, Rickard (2007): *Svensk-franska förhandlingar. Bland sprätthökar och franska flugor i svenskt 1700-tal*. Diss. Linköping: Linköpings universitet.
- Melander Marttala, Ulla & Siv Strömquist (2001): *Korpusen Svensk dramadialog. Användarhandbok*. Uppsala: Uppsala universitet.

- Mäkilähde, Aleks (2019): *The Philological-Pragmatic Approach. A Study of Language Choice and Code-Switching in Early Modern English School Performances*. Diss. Åbo: Åbo universitet.
- Park, Hyeon-Sook (2013): Kodväxling som grammatiskt fenomen – exemplet svenska-koreanska. I: K. Hyltenstam & I. Lindberg (red.), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. S. 281–309.
- SAOB = *Svenska Akademiens ordbok*. Sökningar på ordbokens hemsida på: <https://www.saob.se/> [2021-12-10].
- Sharp, Harriet (2001): *English in spoken Swedish. A corpus study of two discourse domains*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- Stroh-Wollin, Ulla (2008): *Dramernas svordomar. En lexikal och grammatisk studie i 300 års svensk dramatik*. Uppsala: Uppsala universitet.
- Svensson, Sofia (2018): *Språkhandlingar i flerspråkiga elevers gruppsamtal. En studie av identitetskonstruktion*. Diss. Växjö: Linnaeus University Press.
- Torpsten, Ann-Christin m.fl. (2016): Transspråkande. En holistisk syn på språk, språkanvändning och språkdidaktik. *Lisetten 2*. S. 32–33.
- Wendt, Bo-A. (2020): Gränsen mellan citatord och lånord – inte enbart en akademiskt fråga. I: S. Haapamäki, L. Forsman & L. Huldén (red.), *Svenskans beskrivning 37. Förhandlingar vid trettiosjunde sammankomsten Åbo 8–10 maj 2019*. Åbo: Åbo Akademi. S. 333–344.
- Widmark, Gun (1969): Stildifferentiering i Gyllenborgs komedi Svenska Sprätthöken. *Nysvenska studier* 49. S. 5–77.
- www.svenska.se: Söksida för de tre ordböckerna *Svenska Akademiens ordlista*, *Svensk ordbok* och *Svenska Akademiens ordbok* [2021-12-10].